

Analysis of Information-Seeking Behavior and Information Needs of International Students at the University of Tabriz with Special Attention to the University Library

Hashem Atapour^{*1}, Maryam Rezaei², Rasoul Zavaragi³

Received: June, 26, 2025; Revised: August, 25, 2025

Accepted: August, 26, 2025; Published: October, 23, 2025

Abstract

Purpose: This study investigates the information-seeking behavior and information needs of international students at the University of Tabriz.

Methodology: The research is applied in nature and employs a survey method for data collection. The study population consisted of approximately 2,100 international students enrolled at the University of Tabriz at the time of the research. A sample of 325 students was selected using proportionate stratified random sampling. Data were collected using a structured questionnaire.

Findings: Websites and online databases were identified as the primary sources of information for international students. Academic journal articles and books were the most frequently used and preferred information formats. Chi-square test results indicated no significant relationship between students' academic level and their frequency of library visits, suggesting similar usage patterns across different academic levels. However, a significant relationship was found between students' familiarity with the Persian language and their library usage; students with higher proficiency in Persian were more likely to utilize library resources. The most prominent information need identified was related to academic coursework. The greatest barrier reported by international students in using the university library was the limited availability of foreign-language books.

Conclusion: The information-seeking behavior of international students at the University of Tabriz is characterized by a goal-oriented, academically focused, and digitally driven approach. University libraries primarily serve educational purposes for these students, rather than social or recreational functions.

Value: This study provides valuable insights for educational policymakers and librarians at the University of Tabriz, offering guidance to make the library experience more inclusive, accessible, and effective—particularly for international students.

Keywords: *International Students, University of Tabriz, Information Seeking Behavior Information Need, University Library*

How to Cite:

Atapour, H., Rezaei, M., & Zavaragi, R. (2025). Analysis of information seeking behavior and information needs of international students at the University of Tabriz with special attention to the university library. *Journal of Knowledge-Research Studies*, 4 (3), 164-183.

Doi: [10.22034/jkrs.2025.68351.1171](https://doi.org/10.22034/jkrs.2025.68351.1171)

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_20283.html?lang=en

Article Type: Original Article

©The Author(s)

Publisher: University of Tabriz

E-ISSN: [2821-045X](#)

The paper is an open access and licensed under the Creative Commons CC BY NC license.

1. Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Education Sciences and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran. (Corresponding Author) hashematapour@tabrizu.ac.ir
2. M.A. in Knowledge and Information Science, Faculty of Education Sciences and Psychology, The University of Tabriz, Tabriz, Iran.
3. Professor, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Education Sciences and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

Extended Abstract

Introduction: Information behavior encompasses all actions an individual takes in relation to the acquisition, use, and dissemination of information—whether performed actively and consciously or passively and unintentionally—and includes activities such as seeking, requesting, and utilizing information (Rocha & Casarin, 2023). One group that has garnered significant attention in information behavior research is international students. Their information behavior is particularly noteworthy, as these students must navigate unfamiliar academic and social environments. They often encounter challenges in meeting their informational needs within the host university, which can generally be categorized into linguistic, cultural, and technological barriers. These challenges may significantly affect international students' ability to access both academic and everyday information. Therefore, understanding the information-seeking behavior of international students is critical for planning and providing effective library services and support.

Journal of

Knowledge-Research
Studies (JKRS)

Vol 4

Issue 3

Serial Number 13

Purpose: This study aims to investigate the information-seeking behavior and information needs of international students at the University of Tabriz. In line with this primary objective, the study seeks to address the following secondary objectives:

- To identify the most important sources of information used by international students at the University of Tabriz.
- To determine the frequency of library use by international students at the University of Tabriz.
- To explore the information needs of international students at the University of Tabriz.
- To identify the main obstacles faced by international students in using academic libraries.
-

Methodology: This study is applied in nature and employed a survey design for data collection. The research population consisted of approximately 2,100 international students enrolled at the University of Tabriz as of June 2024. Based on Krejcie and Morgan's sample size table, a total of 325 students were selected using proportionate stratified random sampling to ensure representation across relevant subgroups. Data were collected through a structured questionnaire, prepared in three languages—Persian, Arabic, and English—and consisting of 22 items. The reliability of the instrument was evaluated using the test-retest method with 30 respondents, yielding a correlation coefficient of 0.91, which confirmed high reliability. Content and face validity were assessed and verified through expert review by professors specializing in Knowledge and Information Science. For data analysis, both descriptive and inferential statistics were employed. Descriptive statistics summarized participants' responses, while inferential analyses—including population proportion estimation and chi-square tests—were used to examine relationships between variables and test hypotheses.

Findings: Websites and online databases were identified as the highest-priority sources of information for international students at the University of Tabriz (88.78%), whereas radio and television were ranked as the least-used sources (15.06%) (Table 1).

Table 1. Primary Information Sources for International Students at University of Tabriz

Information Source	Frequency	Percentage	95% CI (Low)	95% CI (High)	Standard Deviation
Websites and databases	277	88.78%	85.26%	91.99%	0.31
Professors	150	48.08%	43.63%	53.21%	0.50
Library	127	40.71%	35.26%	46.15%	0.49
Friends	113	36.80%	31.09%	41.35%	0.48
Social media	77	24.68%	19.87%	29.80%	0.43
Radio and television	47	15.06%	11.22%	18.91%	0.35

Respondents reported using a variety of information formats. Scholarly journal articles were the most frequently used format (61.22%), followed closely by books (59.94%). Although most participants used both print and electronic resources, reliance on electronic formats was notably higher than on print materials.

In terms of library usage, 217 students (69.55%) reported having visited the university library, while 95 students (30.45%) indicated that they had not. The results of the chi-square test revealed no statistically significant relationship between students' academic level and the frequency of library visits. However, students with higher proficiency in the Persian language were more likely to visit the library, and a statistically significant relationship was confirmed between Persian language familiarity and library use. The primary reason for international students' visits to university libraries was to access information resources for educational and course-related purposes, accounting for 50.69% of responses. This was followed by research-related information needs (50.23%). Regarding overall information needs, curriculum-related information ranked highest (44.87%), while economic information needs were the least reported (3.53%) (Table 2).

Journal of
Knowledge-Research
Studies (JKRS)

Vol 4

Issue 3

Serial Number 13

Table 2. Information Needs of International Students at University of Tabriz

Information Need	Frequency	Percentage	95% CI (Low)	95% CI (High)	Standard Deviation
Academic curriculum	140	44.87%	39.35%	50.42%	0.49
Continuing education	131	41.99%	36.57%	47.47%	0.49
Course assignments	118	37.82%	32.52%	48.52%	0.37
Research	72	23.08%	16.22%	25.56%	0.40
Science and technology	65	20.83%	16.22%	25.56%	0.40
General knowledge	61	19.55%	15.02%	24.26%	0.39
Business	48	15.38%	11.39%	20.44%	0.36
Everyday life information	48	15.38%	11.39%	20.44%	0.36
Sports	38	12.18%	8.57%	17.06%	0.32
Health	33	10.58%	7.13%	15.41%	0.31
Literature and fiction	29	9.29%	6.01%	14.11%	0.29
Entertainment	27	8.65%	5.53%	13.45%	0.28
Politics	20	6.41%	3.80%	10.72%	0.24
Artistic content	20	6.41%	3.80%	10.72%	0.24
Economic content	11	3.53%	1.83%	6.80%	0.18

Finally, 44.47% of international students reported experiencing obstacles or difficulties when using the university libraries, while 52.56% indicated that they encountered no problems. The most frequently reported challenges, in descending order, were the shortage of foreign-language books, difficulties in the process of ordering required information resources, and the outdated nature of some information resources.

Conclusion: The information behavior of international students at the University of Tabriz can be characterized as goal-oriented, academically focused, and predominantly digital-driven. For these students, university libraries primarily function as educational and academic support centers rather than as social or service-oriented spaces.

Value: This study provides valuable insights for educational policymakers and university librarians at the University of Tabriz by highlighting the specific information needs, behaviors, and challenges of international students. The findings can inform the development of more inclusive, responsive, and user-centered library services, ultimately enhancing international students' academic experiences and satisfaction.

References

- Akanwa, E. E. (2015). International students in western developed countries: History, challenges, and prospects. *Journal of International Students*, 5(3), 271-284. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1060054.pdf> at 2025/04/12
- Amini Khallafloo, A., Mehnaz, & Bayat, P. (2018). Information-seeking behavior of students at the Applied Scientific Center of Agricultural Jihad Education in Bushehr and providing solutions to improve it. *Agricultural Education Management Research*, 10(44), 42-54. <https://10.22092/jaear.2018.114864.1417> [In Persian]
- Barghi Torghabeh, K., Behzadi, H., & Sanat-Joo, A. (2020). Library services offered by Ferdowsi University of Mashhad from the viewpoint of international students and its librarians. *Library and Information Organization Studies*, 31(1), 8-17. <http://doi.org/10.30484/nastinfo.2019.2275.1876> [In Persian]
- Binsahl, H., Chang, S., & Bosua, R. (2020). Cross-cultural digital information-seeking experiences: The case of Saudi Arabian female international students. *Journal of International Students*, 10(4), 872-891. <https://doi.org/10.32674/jis.v10i3.1573>
- Bukhari, S., Hamid, S., Ravana, S. D., & Ijab, M. T. (2018). Modelling the information-seeking behaviour of international students in their use of social media in Malaysia. *Information Research: An International Electronic Journal*, 23(4), n4. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1200062.pdf> at 2025/04/12
- Fadhli, R., Chang, S., & Mendoza, A. (2023). Navigating Digital Journeys: Uncovering MultiLayered Barriers Faced by International Students in Indonesia. *ACIS 2023 Proceedings*. 27. <https://aisel.aisnet.org/acis2023/27>
- Hafiar, H., Prastowo, A. A., Kadiyono, A. L., Amin, K., & Musa, H. G. (2022). Avoidance as an exit door for international students in dealing with information overload during the pandemic. *Educational Sciences*, 17(12), 4794-4808. <https://doi.org/10.18844/cjes.v17i12.7968>
- Hertzum, M., & Hyldegård, J. S. (2019). Information seeking abroad: an everyday-life study of international students. *Journal of Documentation*, 75(6), 1298-1316. <https://doi.org/10.1108/JD-11-2018-0183>
- Hughes, H. (2005). Actions and reactions: exploring international students' use of online information resources. *Australian Academic & Research Libraries*, 36(4), 169-179. <https://doi.org/10.1080/00048623.2005.10755308>
- Khoshian, N., & Rezaei Sharifabadi, S. (2019). An introduction to the information-seeking behavior of graduate students and their approach to using electronic information resources (Case study: Islamic Azad University, Shiraz Branch). *Knowledge Retrieval and Semantic Systems*, 6(18), 83-108. <https://doi.org/10.22054/jks.2019.39314.1214> [In Persian]
- Mansourian, Y. (2020). What is transcendental information? A conceptual paper. *Library and Information Science Research E-Journal (Libres)*, 30 (1), 33 - 44. <https://doi.org/10.32655/libres.2020.1.2>

- Ma'refat, R., Mansourian, Y., & Zareh-Saz, M. (2018). Information needs of psychology students. *Information Management Sciences and Techniques*, 4(1), 19–37. <https://doi.org/10.22091/sti> [In Persian]
- McNicholas, C., & Marcella, R. (2022). Information behaviour in high risk decision making: Study of international postgraduates. *Information Science*, 50(6), 1525–1540. <https://doi.org/10.1177/01655515221124080>
- Mehr News Agency. (2023). Enrollment and admission of more than 340 international students at the University of Tabriz. <http://www.mehrnews.com/news/6031661/> [In Persian]
- Natalie, R., Yuan, C. W., & Wang, H. C. (2018, April). Understanding information seeking behavior among international students for adaptation. In *Proceedings of the Sixth International Symposium of Chinese CHI* (pp. 148–151). <https://doi.org/10.1145/3202667.320269>
- Riahi, A. (2017). A study of information behavior and information seeking among nursing students at Mazandaran University of Medical Sciences. *Journal of Medical Education Development Center, Yazd*, 12(3), 195–211. <http://jmed.ssu.ac.ir/article-1-801-fa.html> [In Persian]
- Rocha, E. S., & Casarin, H. D. C. S. (2023). Information seeking behavior of engineering graduate students a study based on Tom Wilson's model. *RDBCI: Revista Digital de Biblioteconomia e Ciência da Informação*, 19, e021006. <https://doi.org/10.20396/rdbci.v19i00.8663472>
- Schmidt, M. G. (2013). East Asian students in a US library: addressing expectations. *Journal of College and University Libraries*, 98, 26–33. <https://doi.org/10.20722/jcul.158>
- Silveira, M. M., & Oddone, N. (2007). Information needs and information behavior: concepts and models. *Ciência da Informação*, 36(1), 118–127. <https://doi.org/10.1590/s0100-19652007000200012>
- Tajvar, M., Ahmadizadeh, E., Sajadi, H. S., & Shaqura, I. I. (2024). Challenges facing international students at Iranian universities: a cross-sectional survey. *BMC Medical Education*, 24(1), 210. <http://doi.org/10.1186/s12909-024-05167-x>
- Yoon, J., & Chung, E. (2017). International Students' Information Needs and Seeking Behaviours throughout the Settlement Stages. *Libri*, 67(2), 119–128. <https://doi.org/10.1515/LIBRI-2016-0048>

**Journal of
Knowledge-Research
Studies (JKRS)**

Vol 4

Issue 3

Serial Number 13

تحلیل رفتار اطلاع‌یابی و نیازهای اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز با توجه ویژه به کتابخانه دانشگاهی

هاشم عطاپور^{۱*}، مریم رضایی^۲، رسول زوارقی^۳

۱. دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. (نویسنده مسئول) hashematapour@tabrizu.ac.ir
 ۲. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.
 ۳. استاد، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

تاریخ بازنگری: ۳ شهریور ۱۴۰۴

تاریخ دریافت: ۶ تیر ۱۴۰۴

تاریخ انتشار: ۱ آبان ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش: ۴ شهریور ۱۴۰۴

چکیده

هدف: این پژوهش به بررسی رفتار اطلاع‌یابی و نیازهای اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز با توجه ویژه به کتابخانه دانشگاهی می‌پردازد.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها، پیمایشی بود. جامعه آماری پژوهش را دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز تشکیل می‌دادند که تعداد آن‌ها در زمان انجام پژوهش حدود ۲۱۰۰ نفر بود. از این جامعه، ۳۲۵ نفر به‌عنوان نمونه، به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای نسبتی انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بود.

یافته‌ها: وب‌سایت‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی، مهم‌ترین منابع کسب اطلاعات برای دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز بودند. همچنین، دانشجویان بین‌المللی بیش از سایر قلوب‌های اطلاعاتی، از مقالات مجلات علمی و کتاب‌ها استفاده می‌کردند. نتایج آزمون خی دو نشان داد که بین مقطع تحصیلی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز و مراجعه آن‌ها به کتابخانه رابطه‌ای وجود نداشته و نسبت مراجعه دانشجویان مقاطع مختلف تقریباً مشابه بوده است. همچنین نتایج آزمون خی دو نیز نشان داد که بین میزان آشنایی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز با زبان فارسی و نسبت مراجعه آن‌ها به کتابخانه رابطه‌ای معناداری وجود داشت. مهم‌ترین نیاز اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی به برنامه درسی مربوط بود. درنهایت، کمبود کتاب‌های خارجی مهم‌ترین مانع در کتابخانه‌های دانشگاه تبریز برای دانشجویان بین‌المللی بود.

نتایج: رفتار اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز از یک رویکرد هدف‌محور، علمی و دیجیتال‌محور برخوردار بود. کتابخانه‌های دانشگاهی برای دانشجویان بین‌المللی بیشتر کارکردی آموزشی داشتند تا اجتماعی یا خدماتی.

اصالت و ارزش: این مطالعه راهنمایی ارزشمند برای سیاست‌گذاران آموزشی و کتابداران دانشگاه تبریز است که قصد دارند تجربه استفاده از کتابخانه را برای همه کاربران، به‌ویژه دانشجویان بین‌المللی، فراگیرتر و رضایت‌بخش‌تر کنند.

کلیدواژه‌ها: دانشجویان بین‌المللی، دانشگاه تبریز، رفتار اطلاع‌یابی، نیاز اطلاعاتی، کتابخانه دانشگاهی

چگونه به این مقاله استناد کنیم؟

عطاپور، هاشم؛ رضایی، مریم؛ و زوارقی، رسول. (۱۴۰۴). تحلیل رفتار اطلاع‌یابی و نیازهای اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز با توجه ویژه به کتابخانه دانشگاهی. نشریه مطالعات دانش‌پژوهی، ۴ (۳): ۱۸۳-۱۶۴.

Doi: [10.22034/jkrs.2025.68351.1171](https://doi.org/10.22034/jkrs.2025.68351.1171)

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_20283.html

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

© نویسندگان

ناشر: دانشگاه تبریز

شاپا الکترونیکی: 2821-045X

این مقاله به صورت دسترسی باز و با لایسنس CC BY NC کپی‌رایت‌کامانز قابل استفاده است.

رفتار اطلاعاتی عبارت است از تمام رفتارهای یک فرد در رابطه با منبع و مسیر اطلاعات خواه به صورت فعالانه و آگاهانه و خواه بدون قصد و منفعلانه، که دربرگیرنده رفتارهای اطلاع یابی و اطلاع جویی نیز است (روشا و کاسارین^۱، ۲۰۲۳). رفتار اطلاعاتی در زمینه های مختلف از جمله محل کار، محیط های آموزشی و فعالیت های اوقات فراغت روی می دهد که هر کدام از این بافتارها بر نحوه ی جستجو و استفاده افراد از اطلاعات تأثیر می گذارند (منصوریان، ۲۰۲۰). یکی از گروه هایی که رفتار اطلاعاتی آن ها مورد توجه پژوهشگران حوزه ی رفتار اطلاعاتی بوده است، دانشجویان بین المللی هستند. رفتار اطلاعاتی دانشجویان بین المللی از این حیث حائز اهمیت است که آن ها محیط های دانشگاهی و اجتماعی جدیدی را تجربه می کنند. این دانشجویان معمولاً برای رفع نیازهای اطلاعاتی در دانشگاه میزبان با مشکلاتی روبرو می شوند. آن ها ممکن است سابقه استفاده از کتابخانه را نداشته باشند و برای استفاده مؤثر از منابع کتابخانه کشور میزبان آمادگی نداشته باشند (اسمیت^۲، ۲۰۱۳). موانع زبانی یک چالش مهم برای دانشجویان بین المللی است که بر توانایی آن ها برای دسترسی و درک اطلاعات تأثیر می گذارد. این چالش می تواند منجر به ناامیدی شده و مانع موفقیت تحصیلی آن ها شود (تاجور و همکاران، ۲۰۲۴؛ آکانوا^۳، ۲۰۱۵). تفاوت های فرهنگی نیز می تواند فرایند جستجوی اطلاعات را پیچیده کند. دانشجویان بین المللی ممکن است در درک هنجارها و شیوه های محلی مشکل داشته باشند که این امر می تواند بر توانایی آن ها در یافتن و استفاده مؤثر از اطلاعات تأثیر بگذارد (آکانوا، ۲۰۱۵؛ هیوز^۴، ۲۰۰۵). علاوه بر این، دانشجویان بین المللی اغلب در دسترسی و استفاده مؤثر از فناوری های اطلاعات و ارتباطات با موانعی مواجه هستند. این موانع می تواند شامل ناآشنایی با منابع کتابخانه ای، پایگاه های اطلاعاتی پیوسته و سایر ابزارهای دیجیتال ضروری برای موفقیت تحصیلی باشد (هیوز، ۲۰۰۵). گذر از یک مجموعه از منابع دیجیتال به مجموعه ای دیگر می تواند به ویژه برای دانشجویانی که دارای زمینه های غیر انگلیسی زبان هستند، چالش برانگیز باشد. این مشکل می تواند به شکاف اطلاعاتی منجر شده و مانع پیشرفت تحصیلی دانشجویان بین المللی شود (فضلی، چانگ و مندوزا^۵، ۲۰۲۳). به طور کلی می توان این چالش ها را در مقوله های زبان، فرهنگ و فناوری دسته بندی کرد. شایان ذکر است این چالش ها می توانند به طور قابل توجهی توانایی دسترسی دانشجویان بین المللی به اطلاعات دانشگاهی و روزمره را تحت تأثیر قرار دهند. از این رو شناخت رفتار اطلاع یابی دانشجویان بین المللی بخصوص در زمینه ی برنامه ریزی و ارائه خدمات بهتر از سوی کتابخانه های دانشگاهی از اهمیت برخوردار است.

1 Rocha & Casarin

2 Schmidt

3 Akanwa

4 Hughes

5 Fadhl, Chang & Mendoza

دانشگاه تبریز یکی از دانشگاه‌های ایران است که در زمینه‌ی جذب و تربیت دانشجویان بین‌المللی فعال است. در سالیان اخیر، روند جذب دانشجویان بین‌الملل از کشورهای مختلف در این دانشگاه سرعت گرفته است. این دانشجویان اغلب از کشورهای عراق، ترکیه، آذربایجان، افغانستان، پاکستان و چین بوده که در طیف وسیعی از رشته‌های دایر در دانشگاه تبریز مشغول به تحصیل هستند. بر اساس مصوبات شورای راهبردی بین‌المللی دانشگاه، مدیریت همکاری‌های علمی و بین‌المللی باید اهتمام ویژه‌ای را نسبت به کیفی‌سازی تحصیل این دانشجویان به عمل آورد (خبرگزاری مهر، ۱۴۰۳). بدیهی است که دسترسی مناسب به اطلاعات آموزشی، پژوهشی و عمومی یکی از ارکان مهم کیفی‌سازی تحصیل این دسته از دانشجویان می‌باشد. از این‌رو شناخت رفتار اطلاعاتی این گروه از دانشجویان به‌عنوان یکی از مسئله‌های مهم در تدوین برنامه‌های راهبردی دانشگاه محسوب می‌شود. درک این عوامل برای طراحی خدمات اطلاعاتی مناسب و برنامه‌های سواد اطلاعاتی برای پاسخگویی بهتر به نیازهای دانشجویان بین‌المللی از اهمیت زیادی برخوردار است و می‌تواند فرایند سازگاری با محیط جدید دانشگاهی و پیشرفت تحصیلی این دسته از دانشجویان را تحصیل کند. بررسی‌ها نشان داد تاکنون در خصوص رفتار اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز هیچ پژوهشی انجام نشده است، امری که به ناشناخته ماندن ابعاد مختلف نیازهای اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی آن‌ها دامن زده، و برنامه‌ریزی خدمات اطلاعاتی برای آن‌ها را با مشکل مواجه می‌کند؛ بنابراین در این پژوهش به بررسی رفتار اطلاع‌یابی و نیازهای اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز با توجه ویژه به کتابخانه دانشگاهی پرداخته می‌شود. در راستای این هدف اصلی، اهداف فرعی پژوهش به شرح ذیل مطرح می‌شوند:

- تعیین مهم‌ترین منابع کسب اطلاعات دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز؛
- تعیین کم و کیف استفاده دانشجویان بین‌المللی از کتابخانه‌های دانشگاه تبریز؛
- شناسایی نیازهای اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز؛
- شناسایی مهم‌ترین موانع استفاده دانشجویان بین‌المللی در استفاده از کتابخانه‌های دانشگاهی.

۲-پیشینه پژوهش

دانشجویان بین‌المللی اغلب خود را در محیط‌های ناشناخته می‌یابند و با موانع فرهنگی، زبانی و سیستماتیک دست‌وپنجه نرم می‌کنند که بر رفتارهای جستجوی اطلاعات آن‌ها تأثیر می‌گذارد. درک این رفتارها برای توسعه سیستم‌ها و خدمات پشتیبانی‌کننده که پاسخگوی نیازهای خاص آن‌ها باشند، بسیار مهم است.

نیازهای اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی شامل حوزه‌های دانشگاهی، مرتبط با سلامت و زندگی روزمره است که هر یک به استراتژی‌ها و منابع خاصی نیاز دارند. دانشجویان بین‌المللی اغلب به دنبال اطلاعات مرتبط با تحصیلات دانشگاهی خود مانند الزامات دوره تحصیلی، سیاست‌های دانشگاهی و منابع تحقیقاتی هستند. در طول مراحل قبل از ورود و استقرار، نیازهای اطلاعاتی

آن‌ها گسترده است و اغلب بر جنبه‌های عملی زندگی دانشگاهی، مانند درک انتظارات مؤسسه میزبان و جستجو در منابع کتابخانه متمرکز است. به محض اینکه در محل تحصیل مستقر می‌شوند، نیازهای آن‌ها مشخص‌تر می‌شود و ممکن است به دنبال اطلاعات دقیق در مورد روش‌های پژوهش یا سبک‌های نوشتاری دانشگاهی باشند (یون و چانگ^۱، ۲۰۱۷). سازگاری با یک کشور جدید شامل رفع و رجوع چالش‌های روزمره مانند یافتن مسکن، درک حمل‌ونقل محلی و دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی است. دانشجویان بین‌المللی برای مدیریت این جنبه‌های زندگی خود به شدت به اطلاعاتی متکی هستند که به آن اطلاعات مرتبط با زندگی روزمره گفته می‌شود (ناتالی و همکاران، ۲۰۱۸). مطالعه‌ای که بر روی دانشجویان بین‌المللی در دانمارک انجام گرفت نشان داد که نیازهای اطلاعاتی مرتبط با تحصیل و زندگی روزمره به هم مرتبط هستند و می‌توانند به یک اندازه استرس‌زا باشند (هرتزوم و هیلدگارد^۲، ۲۰۱۹). درحالی که نیازهای اطلاعاتی مرتبط با تحصیل مهم‌تر تلقی می‌شدند، نیازهای زندگی روزمره اغلب حل‌نشده‌تر بودند. این دوگانگی، ماهیت جامع رفتارهای اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی را نشان می‌دهد که فراتر از تلاش‌های دانشگاهی به تمام جنبه‌های زندگی آن‌ها گسترش می‌یابد.

دانشجویان بین‌المللی از منابع اطلاعاتی مختلف برای کسب اطلاعات استفاده می‌کنند. دانشجویان بین‌المللی اغلب برای کسب اطلاعات به دوستان، خانواده و همسالان خود تکیه می‌کنند که به آن‌ها منابع بین فردی^۳ گفته می‌شود. اطلاعات حاصل‌شده از این طریق به‌ویژه در هنگام تصمیم‌گیری‌های مهم مانند انتخاب دانشگاه یا رفع چالش‌های دانشگاهی تأثیرگذار هستند (مک‌نیکلاس و مارسلا^۴، ۲۰۲۲). منابع بین فردی نیز برای سازگاری فرهنگی بسیار مهم هستند، زیرا دانشجویان ممکن است از همشهریان یا مربیانی که چالش‌های مشابهی را تجربه کرده‌اند، مشاوره بگیرند (ناتالی^۵ و همکاران، ۲۰۱۸). اینترنت و رسانه‌های اجتماعی، دیگر منابع کلیدی اطلاعات برای دانشجویان بین‌المللی هستند. آن‌ها از موتورهای جستجو، وب‌سایت‌های دانشگاهی و پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی برای جمع‌آوری اطلاعات در مورد زندگی دانشگاهی و روزمره استفاده می‌کنند. مطالعه‌ای در مالزی نشان داد شبکه‌های اجتماعی از موتورهای جستجو و ارتباطات حضوری پیشی گرفته و به اصلی‌ترین منبع کسب اطلاعات تبدیل شده‌اند (بوخاری^۶ و همکاران، ۲۰۱۸). در طول همه‌گیری کووید-۱۹، دانشجویان بین‌المللی برای به‌روزرسانی اقدامات بهداشتی و محدودیت‌های سفر به‌شدت به منابع پیوسته تکیه می‌کردند (هافیار^۷ و همکاران، ۲۰۲۲). دیگر منابع کسب اطلاعات دانشجویان بین‌المللی، منابع نهادی هستند. این منابع اطلاعاتی شامل اطلاعات رسمی ارائه‌شده از سوی دانشگاه‌ها و کالج‌ها هستند که از طریق

1 Yoon & Chung

2 Hertzum & Hyldegård

3 Interpersonal sources

4 McNicholas & Marcella

5 Natalie

6 Bukhari

7 Hafiar

وبسایت‌ها، خبرنامه‌ها و خدمات پشتیبانی ارائه می‌شوند. دانشجویان بین‌المللی ممکن است به‌ویژه در مراحل اولیه اقامت خود این منابع را ناکافی یا دشوار بدانند (هرتزوم و هیلدگارد، ۲۰۱۹).

دانشجویان بین‌المللی در رفتار اطلاعاتی خود با چالش‌های متعددی از جمله اضافه‌بار اطلاعاتی، موانع زبانی و تفاوت‌های فرهنگی روبرو هستند. در ارتباط با اضافه‌بار اطلاعات باید گفت که حجم انبوه اطلاعات موجود می‌تواند منجر به اضطراب و اجتناب شود. به‌عنوان مثال، در طول همه‌گیری کووید-۱۹، دانشجویان بین‌المللی به دلیل انتشار سریع اطلاعات از طریق کانال‌های متعدد، اضافه‌بار اطلاعاتی را تجربه کردند که گاهی اوقات منجر به رفتارهای اجتنابی می‌شد (هافیار و همکاران، ۲۰۲۲). زبان، مانع دیگری بر سر راه دانشجویان بین‌المللی در مسیر کسب اطلاعات است. مهارت زبان نقش مهمی در رفتار اطلاعاتی دارد. دانشجویان بین‌المللی که در زبان کشور میزبان مهارت محدودی دارند، ممکن است برای دسترسی و درک اطلاعات موردنیاز، به‌ویژه در زمینه‌هایی مانند سواد سلامت با چالش‌هایی مواجه باشند (بن‌سهل و همکاران^۱، ۲۰۲۰). نهایتاً، تفاوت‌های فرهنگی می‌تواند بر نحوه جستجو و پردازش اطلاعات توسط دانشجویان بین‌المللی تأثیر بگذارد. به‌عنوان مثال، دانشجویان فرهنگ‌های جمع‌گرا ممکن است منابع بین فردی را بر منابع دیجیتال ترجیح دهند، درحالی‌که دانشجویان فرهنگ‌های فردگرا ممکن است بیشتر به منابع پیوسته تکیه کنند (ناتالی و همکاران، ۲۰۱۸).

بررسی پیشینه‌ها نشان داد که تاکنون پژوهشی که در خصوص رفتار اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی انجام شده باشد، صورت نگرفته است؛ اما پژوهش‌های متعددی در خصوص رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان ایرانی صورت گرفته است: ریاحی (۱۳۹۶) به بررسی رفتار اطلاعاتی و اطلاع‌یابی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران پرداخت. وی برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده کرد. این پژوهش نشان داد که انجام تکالیف درسی (فعالیت‌های آموزشی) اصلی‌ترین هدف دانشجویان موردبررسی برای کسب اطلاعات موردنیازشان بوده است. همچنین «کتاب‌های درسی» و «مجلات تخصصی» به‌عنوان مهم‌ترین منبع اطلاعاتی و «موتورهای جستجوی عمومی» به‌عنوان اصلی‌ترین کانال دسترسی به اطلاعات شناسایی شده است. به‌علاوه دانشجویان پرستاری «مشکلات تجهیزات دانشگاهی» را به‌عنوان مهم‌ترین مانع در اطلاع‌یابی خود ذکر کرده بودند. امیرامینی‌خلف‌لو و بیات (۱۳۹۷) رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان علمی-کاربردی مرکز آموزش جهاد کشاورزی بوشهر را بررسی کردند. یافته‌های آن‌ها نشان داد که بیشترین انگیزه دانشجویان از جستجوی اطلاعات، تهیه گزارش‌ها و پژوهش‌های درسی بود. مهم‌ترین منبع کسب اطلاعات موردنیاز، کتب تخصصی معرفی شده از طرف اساتید بود. اغلب دانشجویان بین ۳ تا ۶ ساعت در هفته از اینترنت استفاده نموده که بیشترین

استفاده از پست الکترونیک، موتور کاوش نظیر گوگل و پایگاه‌های تخصصی جهت دریافت اطلاعات درسی بود. مهم‌ترین موانع دسترسی جامعه مورد پژوهش به اطلاعات عدم آشنایی با زبان انگلیسی، کمبود منابع موجود در کتابخانه مرکز و حجم زیاد اطلاعات بازیابی شده بود. معرفت و همکاران (۱۳۹۷) نیازهای اطلاعاتی دانشجویان روانشناسی را شناسایی کردند. روش پژوهش آن‌ها، کیفی و ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه بود. آن‌ها دریافتند که دانشجویان روان‌شناسی دانشگاه سمنان کسب اطلاعات حرفه‌ای و اطلاعات نشر، مفاهیم اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، اطلاعات مرتبط با سازوکار پژوهش، منابع اطلاعاتی تخصصی و منابع اطلاعاتی موجود در بافت دانشگاه و نیز مفاهیم مرتبط با جستجو و بازیابی اطلاعات نیاز دارند. درنهایت، خوشیان و شریف‌آبادی (۱۳۹۸) رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد اسلامی شیراز و رویکرد آن‌ها در استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی را مورد مطالعه قرار دادند. ابزار گردآوری اطلاعات در پژوهش آن‌ها، پرسشنامه بود. یافته‌های پژوهش نشان داد که دانشجویان برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود، بیشترین استفاده را به ترتیب از منابع الکترونیکی، چاپی و سپس انسانی داشتند. دانشجویان در فرایند اطلاع‌یابی با مشکلاتی مانند پراکندگی اطلاعات در مکان‌های بسیار مختلف، گران بودن تهیه منابع اطلاعاتی و موجود نبودن آخرین اطلاعات مواجه بودند. برخی از پژوهش‌ها نیز صرف‌نظر از رفتار اطلاعاتی، به چالش‌ها و مسائل مرتبط با دانشجویان بین‌الملل پرداخته‌اند. از آن جمله می‌توان به پژوهش تاجور و همکاران (۲۰۲۴) اشاره کرد. بر اساس این پژوهش، یکی از چالش‌های دانشجویان بین‌المللی در ایران، دسترسی به اطلاعات بود. تنها اثری که از نظر موضوعی تا حدودی به پژوهش حاضر نزدیک است، پژوهش برقی طبقه و همکاران (۱۳۹۹) بود. آن‌ها دیدگاه دانشجویان بین‌المللی و کتابداران دانشگاه فردوسی مشهد در خصوص خدمات کتابخانه‌ای به دانشجویان بین‌المللی را بررسی کردند. جامعه پژوهش آنان، کتابداران و دانشجویان بین‌المللی دانشگاه فردوسی مشهد بودند و ابزار گردآوری داده، پرسشنامه بود. نتایج نشان داد رضایت دانشجویان بین‌المللی از کتابخانه‌های دانشگاه زیاد بود و فقط در حوزه منابع دیداری و شنیداری رضایت آن‌ها پایین‌تر از متوسط بود. کتابداران نیز خدمات کتابخانه‌های دانشگاه را متناسب با نیازهای دانشجویان دانستند. آن‌ها نتیجه گرفتند که کتابخانه‌های دانشگاه فردوسی باید خدمات متفاوت‌تری برای دانشجویان بین‌الملل خود فراهم کنند و کتابداران نیز باید به تفاوت‌های دانشجویان بین‌الملل نسبت به دانشجویان بومی توجه داشته باشند.

۳- روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها، پیمایشی بود. جامعه پژوهش، دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز بودند که تعداد آن‌ها در زمان انجام پژوهش (خرداد ۱۴۰۳) حدود ۲۱۰۰ نفر بود. از این جامعه آماری، تعداد ۳۲۵ نمونه بر اساس فرمول کرجسی و مورگان و به شیوه

صفحه ۱۶۹ |

تحلیل رفتار

اطلاع‌یابی و نیازهای

اطلاعاتی دانشجویان

بین‌المللی ...

نشریه مطالعات دانش‌پژوهی

۴- یافته‌ها

۴-۱- اطلاعات جمعیت شناختی شرکت کنندگان در پژوهش

در جدول ۱ اطلاعات جمعیت شناختی شرکت کنندگان در پژوهش ارائه شده است. مردان ۶۶/۶۷ درصد و زنان ۳۳/۳۳ درصد از پاسخ دهندگان را تشکیل دادند. از حیث مقطع تحصیلی، بیشترین فراوانی با ۵۷/۶۹ درصد مربوط به مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد و کمترین میزان با حدود ۸ درصد مربوط به مقطع تحصیلی کارشناسی بود. بیشترین تعداد پاسخگویان، با ۸۹/۷۴ درصد از کشور عراق و کمترین تعداد پاسخ دهندگان با ۱/۶۰ درصد مربوط به ایران (ایرانی مقیم خارج از کشور) بود.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی شرکت کنندگان در پژوهش

متغیر	گویه	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۱۰۴	۳۳/۳۳
	مرد	۲۰۸	۶۶/۶۷
مقطع	دکتری	۱۰۶	۳۳/۹۷
	کارشناسی ارشد	۱۸۰	۵۷/۶۹
ملیت	کارشناسی	۲۶	۸/۳۳
	عراق	۲۸۰	۸۹/۷۴
	سوریه	۶	۱/۹۲
	چین	۶	۱/۹۲
	ترکیه	۹	۲/۸۸
	پاکستان	۶	۱/۹۲
	ایران	۵	۱/۶۰

۴-۲- مهم ترین منابع کسب اطلاعات توسط دانشجویان بین المللی دانشگاه تبریز

یکی از پرسش های مطرح در این قسمت آن بود که دانشجویان بین المللی از کدام منابع اطلاعاتی برای کسب اطلاعات استفاده می کنند؟ این پرسش دارای ۸ گویه بود و دانشجویان می توانستند بیش از یک گزینه را نیز انتخاب نمایند. نتایج تحلیل پاسخ ها در جدول ۲ جدول ارائه شده است.

جدول ۲. مهم ترین منابع کسب اطلاعات دانشجویان بین المللی دانشگاه تبریز

منبع کسب اطلاعات	فراوانی	درصد	حدفاصل جامعه با اطمینان ۹۵٪	انحراف معیار
			حد پایین	حد بالا
وبسایت ها و پایگاه های اطلاعاتی *	۲۷۷	۸۸/۷۸	۸۵/۲۶	۹۱/۹۹
اساتید	۱۵۰	۴۸/۰۸	۴۳/۶۳	۵۳/۲۱
کتابخانه	۱۲۷	۴۰/۷۱	۳۵/۲۶	۴۶/۱۵
دوستان	۱۱۳	۳۶/۸۰	۳۱/۰۹	۴۱/۳۵
شبکه های اجتماعی	۷۷	۲۴/۶۸	۱۹/۸۷	۲۹/۸۰
رادیو و تلویزیون	۴۷	۱۵/۰۶	۱۱/۲۲	۱۸/۹۱

* منظور وبسایت ها و پایگاه های اطلاعاتی علمی و عمومی است و محتوایی را شامل می شود که کاربران با جستجو در اینترنت به دست می آورند.

تحلیل رفتار

اطلاع یابی و نیازهای

اطلاعاتی دانشجویان

بین المللی...

بر اساس داده های جدول ۲ و با در نظر گرفتن درصد فراوانی پاسخ ها می توان گفت که وبسایت ها و پایگاه های اطلاعاتی با ۸۸/۷۸ درصد، و رادیو و تلویزیون با ۱۵/۰۶ درصد به ترتیب دارای بیشترین و کمترین اولویت برای کسب اطلاعات از منظر دانشجویان بین المللی دانشگاه تبریز بوده اند.

در راستای شناسایی منابع کسب اطلاعات دانشجویان بین المللی دانشگاه تبریز، از آن ها پرسیده شد که از کدام قالب اطلاعاتی بیشتر استفاده می کنند. پاسخ های دانشجویان در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. قالب های اطلاعاتی مورداستفاده دانشجویان بین المللی دانشگاه تبریز

قالب اطلاعاتی	فراوانی	درصد	حدفاصل جامعه با اطمینان ۹۵٪	انحراف معیار
			حد پایین	حد بالا
مقاله مجله علمی	۱۹۱	۶۱/۲۲	۵۶/۱۰	۶۶/۹۹
کتاب	۱۸۷	۵۹/۹۴	۵۴/۴۹	۶۵/۰۶
پایگاه های اطلاعاتی	۱۵۴	۴۹/۳۶	۴۳/۹۱	۵۵/۱۳
روزنامه	۹۲	۲۹/۴۹	۲۵/۰۰	۳۴/۲۹
پایان نامه و رساله ها	۸۶	۲۷/۵۶	۲۲/۴۴	۳۲/۶۹
منابع مرجع	۷۸	۲۵/۰۰	۱۹/۸۷	۲۹/۴۹
مقاله عامه پسند	۷۲	۲۳/۰۸	۱۸/۲۷	۲۷/۸۸

بر اساس داده‌های جدول ۳، می‌توان گفت پاسخ‌دهندگان از قالب‌های متنوع اطلاعاتی استفاده می‌کنند، به‌طوری که نمی‌توان اعلام کرد همه کاربران یا اکثریت آن‌ها از قالبی خاص استفاده می‌کنند. بیشترین استفاده مربوط به قالب اطلاعاتی مقاله مجله علمی با ۶۱/۲۲ درصد و پس از آن کتاب با ۵۹/۹۴ درصد، و کمترین استفاده نیز مربوط به قالب مقاله عامه‌پسند با ۲۳/۰۸ درصد تعلق داشت.

برای تشخیص فرمت منبع اطلاعاتی ترجیحی پاسخ‌دهندگان از آن‌ها پرسیده شد که ترجیح می‌دهند کدام فرمت منابع اطلاعاتی را مورد استفاده قرار دهند. این سؤال مشتمل بر گزینه‌های ذیل بود: منابع چاپی، منابع الکترونیکی یا هر دو قالب. نتایج مربوط به پاسخ‌های این سؤال در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. فرمت منابع اطلاعاتی ترجیحی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز

فرمت منابع	فراوانی	درصد	حدفاصل جامعه با اطمینان ۹۵٪ حد پایین حد بالا	انحراف معیار
صرفاً منابع چاپی	۱۸	۵/۷۷	۳/۵۳	۸/۶۵
صرفاً منابع الکترونیکی	۱۲۰	۳۸/۴۶	۳۳/۶۵	۴۴/۲۳
هر دو قالب	۱۷۱	۵۴/۸۱	۴۹/۹۴	۵۹/۱۳

بر اساس داده‌های جدول ۴، بیشترین درصد استفاده مربوط به گزینه هر دو قالب چاپی و الکترونیکی بود، بدین معنی که اکثریت پاسخ‌دهندگان از هر دو قالب اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی بهره می‌جویند، ولی میزان استفاده از منابع چاپی کمتر از قالب الکترونیکی آن بود.

۴-۳- فراوانی استفاده دانشجویان بین‌المللی از کتابخانه‌های دانشگاه تبریز

به‌منظور دستیابی به این هدف پژوهش، از دانشجویان بین‌المللی دانشگاه پرسیده شد که آیا به کتابخانه‌های دانشگاه مراجعه کرده‌اند. نتایج این پرسش در جدول ۵ قابل مشاهده است. بر اساس داده‌های جدول، ۲۱۷ نفر (۶۹/۵۵ درصد) از پاسخ‌دهندگان جواب مثبت به این پرسش داشتند، ولی ۹۵ نفر (۳۰/۴۵ درصد) از آنان به کتابخانه‌های دانشگاه مراجعه نکرده بودند.

جدول ۵. مراجعه دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز به کتابخانه برحسب مقطع تحصیلی

مقطع	فراوانی مراجعه	درصد مراجعه	فراوانی عدم مراجعه	درصد عدم مراجعه	مجموع
کارشناسی	۱۷	۶۵/۳۸	۹	۳۴/۶۲	۲۶
کارشناسی ارشد	۱۲۳	۶۸/۳۳	۵۷	۳۱/۶۷	۱۸۰
دکتری	۷۷	۷۲/۶۴	۲۹	۲۷/۳۶	۱۰۶
مجموع	۲۱۷	۶۹/۵۵	۹۵	۳۰/۴۵	۳۱۲

توجه به درصد مراجعین کتابخانه در مقاطع تحصیلی نشان می‌دهد که تفاوت مشهودی بین مقاطع مختلف وجود ندارد. نتایج آزمون خی دو نیز این یافته را تأیید کرد. جدول ۶ نتایج این آزمون را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه سطح معناداری برابر با ۰/۵۹۶ و بیشتر از ۰/۰۵ بود، نتیجه‌گیری می‌شود که بین مقطع تحصیلی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز و مراجعه آن‌ها به کتابخانه رابطه‌ای وجود نداشته و نسبت مراجعه دانشجویان مقاطع مختلف تقریباً مشابه بوده است.

جدول ۶. نتایج آزمونی خی دو برای بررسی رابطه بین مقطع تحصیلی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز و مراجعه آن‌ها به کتابخانه

آماره	مقدار	درجه آزادی	سطح معناداری
خی دو	۱/۰۳۶	۲	۰/۵۹۶

همچنین فراوانی مراجعه دانشجویان بین‌المللی دانشگاه به کتابخانه برحسب میزان آشنایی به زبان فارسی بررسی شد. نتایج این بررسی در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷. مراجعه دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز به کتابخانه برحسب میزان آشنایی به زبان فارسی

میزان مراجعه	فراوانی مراجعه	درصد مراجعه	فراوانی عدم مراجعه	درصد عدم مراجعه	مجموع
خیلی زیاد	۳۶	۹۲/۳۱	۳	۷/۶۹	۳۹
زیاد	۴۱	۸۰/۳۹	۱۰	۱۹/۶۱	۵۱
متوسط	۹۸	۷۷/۷۸	۲۸	۲۲/۲۲	۱۲۶
کم	۳۲	۴۷/۷۶	۳۵	۵۲/۲۴	۶۷
خیلی کم	۱۰	۳۴/۴۸	۱۹	۶۵/۵۲	۲۹

نگاه کلی به جدول ۷ نشان می‌دهد افرادی که آشنایی زیادتری به فارسی داشته‌اند بیشتر به کتابخانه مراجعه کرده‌اند، به‌طوری که بیشترین درصد مراجعه‌کنندگان مربوط به گروهی است که آشنایی خیلی زیادی با زبان فارسی داشته‌اند. برای بررسی معناداری این رابطه نیز از آزمون خی دو استفاده گردید. نتایج آزمون خی دو نیز این یافته را تأیید کرد. جدول ۸ نتایج این آزمون را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه سطح معناداری برابر با کمتر از ۰/۰۵ بود، نتیجه‌گیری می‌شود که بین میزان آشنایی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز با زبان فارسی و نسبت مراجعه آن‌ها به کتابخانه رابطه معناداری وجود داشت.

جدول ۸. نتایج آزمونی خی دو برای بررسی تفاوت مراجعه دانشجویان بین‌المللی برحسب مقطع

آماره	مقدار	درجه آزادی	سطح معناداری
خی دو	۴۸/۲۵۶	۴	۰/۰۰۰

در بخشی دیگر، دفعات مراجعات دانشجویان بین‌المللی مراجعه‌کننده به کتابخانه‌های دانشگاه پرسیده شد. نتایج پاسخ‌های شرکت‌کنندگان در پژوهش در جدول ۹ ارائه شده است.

جدول ۹. دفعات مراجعه دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز به کتابخانه

دفعات استفاده	فراوانی	درصد	حدفاصل جامعه با اطمینان ۹۵٪	انحراف معیار
			حد بالا	حد پایین
تقریباً هرروز	۴	۱/۸۴	۰/۴۶	۳/۶۹
یک یا دو بار در هفته	۲۹	۱۳/۳۶	۸/۷۶	۱۷/۹۷
یک یا دو بار در ماه	۹۰	۴۱/۴۷	۳۵/۰۲	۴۷/۹۳
چندین بار در طول ترم	۹۴	۴۳/۳۲	۳۶/۴۲	۴۹/۷۷

داده‌های مندرج در جدول نشان می‌دهد که کمتر از ۲ درصد دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز هرروز به کتابخانه دانشگاه مراجعه کرده بودند و بیشترین دفعات مراجعه آنان، به ترتیب چندین بار در طول ترم و یک یا دو بار در ماه به ترتیب با ۴۳/۳۲ درصد و ۴۱/۴۷ درصد بود.

۴-۴- نیازهای خدماتی و اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز

یکی از یافته‌های این بخش در خصوص دلایل عمده مراجعه دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز به کتابخانه‌های دانشگاه بود. نتایج به‌دست آمده از پاسخ‌های دانشجویان در جدول ۱۰ ارائه شده است.

جدول ۱۰. دلیل عمده مراجعه دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز به کتابخانه‌های دانشگاه

دلیل مراجعه به کتابخانه	فراوانی	درصد	اطمینان ۹۵٪	انحراف معیار
			حد بالا	حد پایین
دریافت منابع برای اهداف آموزشی رسمی (درسی)	۱۱۰	۵۰/۶۹	۴۴/۱۳	۵۷/۲۳
دریافت منابع اطلاعاتی برای اهداف پژوهشی	۱۰۹	۵۰/۲۳	۴۳/۶۷	۵۷/۷۶
توسعه دانش و مهارت‌های فردی از طریق مطالعه منابع آموزشی	۵۶	۲۵/۸۱	۱۹/۹۷	۳۲/۱۵
آشنایی و گفتگو و همفکری با سایر دانشجویان و اساتید	۳۶	۱۶/۵۹	۱۱/۹۵	۲۲/۳۳
مطالعه	۲۶	۱۱/۹۸	۸/۰۵	۱۷/۳۶
دسترسی به پایگاه‌های علمی اشتراکی دانشگاه	۲۳	۱۰/۶۰	۷/۰۱	۱۵/۷۰
شرکت در کارگاه‌های آموزشی کتابخانه	۱۷	۷/۸۳	۴/۸۱	۱۲/۴۷
استفاده از امکانات فیزیکی کتابخانه	۱۳	۵/۹۹	۳/۳۰	۱۰/۵۲
(برای مثال دسترسی به اینترنت و کار با رایانه)				
سایر دلایل مراجعه	۲	۰/۹۲	۳/۳۷	۰/۲۵

تحلیل رفتار

اطلاعاتی و نیازهای
اطلاعاتی دانشجویان
بین المللی...

همان‌طور که در جدول ۱۰ قابل مشاهده است بیشترین دلیل دانشجویان بین‌المللی از مراجعه به کتابخانه‌های دانشگاه با ۵۰/۶۹ درصد مربوط به گویه دریافت منابع اطلاعاتی برای اهداف آموزشی (درسی) بود. بعد از آن، عمده‌ترین دلیل مراجعه آن‌ها مربوط به دریافت منابع اطلاعاتی برای اهداف پژوهشی با ۵۰/۲۳ درصد بود. در میان دلایل مراجعه به کتابخانه از سوی دانشجویان بین‌المللی، کمترین میزان مربوط به گزینه‌های «شرکت در کارگاه‌های آموزشی کتابخانه» و «استفاده از امکانات فیزیکی کتابخانه (برای مثال دسترسی به اینترنت و کار با رایانه)» به ترتیب با ۷/۸۳ درصد و ۵/۹۹ درصد بود.

دیگر یافته این بخش به تعیین نوع نیاز اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز اختصاص داشت. ۱۵ گزینه در اختیار دانشجویان به شرح جدول ۱۱ در اختیار دانشجویان بین‌المللی قرار گرفت که می‌توانستند بیش از یک نوع نیاز اطلاعاتی را انتخاب نمایند. گفتنی است این گزینه‌ها، از مطالعه ادبیات پژوهشی مرتبط استخراج شده است.

جدول ۱۱. نیازهای اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز

نیاز اطلاعاتی	فراوانی	درصد	حداصل جامعه با		انحراف معیار
			اطمینان ۹۵٪ حد پایین	اطمینان ۹۵٪ حد بالا	
برنامه درسی	۱۴۰	۴۴/۸۷	۳۹/۳۵	۵۰/۴۲	۰/۴۹
ادامه تحصیل	۱۳۱	۴۱/۹۹	۳۶/۵۷	۴۷/۴۷	۰/۴۹
انجام تکالیف ترم	۱۱۸	۳۷/۸۲	۳۲/۵۲	۴۸/۵۲	۰/۳۷
پژوهش	۷۲	۲۳/۰۸	۱۶/۲۲	۲۵/۵۶	۰/۴۰
علم و تکنولوژی	۶۵	۲۰/۸۳	۱۶/۲۲	۲۵/۵۶	۰/۴۰
اطلاعات عمومی	۶۱	۱۹/۵۵	۱۵/۰۲	۲۴/۲۶	۰/۳۹
کسب و کار	۴۸	۱۵/۳۸	۱۱/۳۹	۲۰/۴۴	۰/۳۶
اطلاعات مرتبط با زندگی روزمره	۴۸	۱۵/۳۸	۱۱/۳۹	۲۰/۴۴	۰/۳۶
ورزش	۳۸	۱۲/۱۸	۸/۵۷	۱۷/۰۶	۰/۳۲
سلامتی	۳۳	۱۰/۵۸	۷/۱۳	۱۵/۴۱	۰/۳۱
ادبیات و رمان	۲۹	۹/۲۹	۶/۰۱	۱۴/۱۱	۰/۲۹
سرگرمی	۲۷	۸/۶۵	۵/۵۳	۱۳/۴۵	۰/۲۸
سیاست	۲۰	۶/۴۱	۳/۸۰	۱۰/۷۲	۰/۲۴
مطالب هنری	۲۰	۶/۴۱	۳/۸۰	۱۰/۷۲	۰/۲۴
مطالب اقتصادی	۱۱	۳/۵۳	۱/۸۳	۶/۸۰	۰/۱۸

همان‌طور که در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود بیشترین نیاز اطلاعاتی دانشجویان با ۴۴/۸۷ درصد به برنامه درسی و کمترین این میزان با ۳/۵۳ درصد به مطالب اقتصادی مربوط بود.

۴-۵- موانع استفاده دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز در استفاده از کتابخانه‌های

دانشگاهی

برای شناسایی موانع استفاده دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز در استفاده از کتابخانه‌های دانشگاهی، ابتدا از آن‌ها پرسیده شد که آیا در استفاده از کتابخانه‌های دانشگاه با مانع مواجه شده‌اند یا خیر. در صورت مثبت بودن پاسخ به این سؤال، از آن‌ها خواسته شد نوع مانع یا موانع را مشخص نمایند. بر طبق یافته‌ها، ۴۷/۴۴ درصد از دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز در استفاده از کتابخانه‌های دانشگاهی با مانعی مواجه شده یا مشکلی را تجربه کرده‌اند، اما ۵۲/۵۶ درصد از آن‌ها در استفاده از کتابخانه‌های دانشگاه تبریز مانع یا مشکلی نداشته‌اند. جدول ۱۲ موانع یا مشکلاتی را نشان می‌دهد که دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز در استفاده از کتابخانه‌های دانشگاهی با آن‌ها مواجه شده‌اند.

جدول ۱۲. موانع استفاده از کتابخانه‌های دانشگاه تبریز برای دانشجویان بین‌المللی

نیاز اطلاعاتی	فراوانی	درصد	اطمینان ۹۵٪ حد پایین حد بالا	انحراف معیار
کمبود کتاب‌های خارجی در کتابخانه‌های دانشگاه تبریز	۶۰	۱۹/۲۳	۱۴/۸۸	۰/۳۹
دشواری بودن فرایند سفارش منابع اطلاعاتی موردنیاز دانشجویان بین‌المللی	۳۳	۱۰/۵۸	۷/۱۳	۰/۳۱
به‌روز نبودن منابع اطلاعاتی	۳۲	۱۰/۲۶	۶/۸۵	۰/۳۰
کمبود تعداد کامپیوتر	۳۰	۹/۶۲	۶/۳۳	۰/۳۰
مشکل بودن برقراری ارتباط زبانی با کارکنان	۲۳	۷/۳۷	۴/۵۱	۰/۲۶
تنوع پایین کتاب‌ها و منابع عمومی	۲۱	۶/۷۳	۴/۰۰	۰/۲۵
دشواری در دسترسی به منابع	۲۱	۶/۷۳	۴/۰۰	۰/۲۵
عدم آشنایی با کتابخانه دانشکده و امکانات آن	۲۱	۶/۷۳	۴/۰۰	۰/۲۵
موقعیت مکانی نامناسب کتابخانه مرکزی (فاصله نامناسب مکان کتابخانه از خوابگاه دانشجویان و دانشکده‌ها)	۲۰	۶/۴۱	۳/۸۰	۰/۲۴
زمان‌بر بودن بازیابی اطلاعات موردنیاز	۱۹	۶/۰۹	۳/۵۹	۰/۲۳
کمبود مجلات تخصصی	۱۸	۵/۷۷	۳/۳۹	۰/۲۳
کم بودن دانش کتابداران برای راهنمایی مناسب	۱۰	۳/۲۱	۱/۶۲	۰/۱۷
پارتیشن‌بندی و وسعت نامناسب فضای سالن مطالعه	۸	۲/۵۶	۱/۲۱	۰/۱۵
برخورد نامناسب کتابداران	۶	۱/۹۲	۰/۸۰	۰/۱۳

همان‌طور که داده‌های جدول نشان می‌دهد عمده‌ترین موانع در کتابخانه‌های دانشگاه تبریز برای دانشجویان بین‌المللی، به ترتیب شامل: کمبود کتاب‌های خارجی، دشوار بودن فرایند سفارش منابع اطلاعاتی موردنیاز و به‌روز نبودن منابع اطلاعاتی و کمترین میزان موانع به ترتیب مربوط به مؤلفه برخورد نامناسب کتابداران، پارتیشن‌بندی نامناسب و وسعت نامناسب فضای سالن مطالعه، و کم بودن دانش کتابداران برای راهنمایی مناسب عنوان شده است.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر از ابعاد مختلف به بررسی و تبیین رفتار اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز پرداخته است. یافته‌ها نشان داد وب‌سایت‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی دارای بیشترین و رادیو و تلویزیون دارای کمترین اولویت برای کسب اطلاعات از منظر دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز بوده‌اند. همچنین شبکه‌های اجتماعی، اساتید و دوستان از دیگر منابع مهم کسب اطلاعات دانشجویان بین‌المللی بودند. هافیار و همکاران (۲۰۲۲) افزایش اتکا به منابع پیوسته را بخصوص در ایام همه‌گیری کرونا را نشان دادند. یافته‌های پژوهش بوخاری و همکاران (۲۰۱۸) نیز نشان داد رسانه‌های اجتماعی از منابع کلیدی کسب اطلاعات برای دانشجویان بین‌المللی بودند. همچنین، کسب اطلاعات از اساتید و دوستان که در ادبیات پژوهشی مربوط به کسب اطلاعات بین فردی مرسوم است، با یافته‌های مک نیکلاس و مارسلا (۲۰۲۲) و ناتالی و همکاران (۲۰۱۸) همسو است. قرار گرفتن کتابخانه نیز به‌عنوان سومین منبع کسب اطلاعات دانشجویان بین‌المللی جالب توجه بوده و حاکی از ارزش این نهاد در زمینه تأمین اطلاعات علمی و معتبر می‌باشد. این یافته‌ها باوجود تفاوت‌هایی که در اولویت‌بندی منابع کسب اطلاعات دارد، شباهت‌هایی با رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان ایرانی دارد. در پژوهش ریاحی (۱۳۹۶)، موتورهای جستجوی عمومی به‌عنوان اصلی‌ترین کانال دسترسی به اطلاعات توسط دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران معرفی شده است که می‌توان آن را هم‌ارز «وب‌سایت‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی» در این پژوهش دانست. همچنین در پژوهش امیرامینی خلف‌لو و بیات (۱۳۹۷) بیشترین مقصد استفاده از اینترنت، استفاده از موتورهای جستجو و پایگاه‌های تخصصی برای کسب اطلاعات درسی گزارش شده است. در دو پژوهش پیش‌گفته، کتاب و مجلات تخصصی به‌عنوان مهم‌ترین منابع کسب اطلاعات معرفی شده است که با منبع سوم کسب اطلاعات در پژوهش حاضر (کتابخانه) تناسب دارد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که الگوی رفتاری دانشجویان بین‌المللی در زمینه کسب اطلاعات بیش از همه به سمت منابع دیجیتال و انسانی گرایش دارد. اولویت بالای وب‌سایت‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی را از چندین منظر می‌توان تبیین کرد: این منابع اطلاعاتی دسترسی سریع و گسترده دانشجویان بین‌المللی به اطلاعات را فراهم می‌کنند، امکان ارائه اطلاعات به زبان انگلیسی یا سایر زبان‌های بین‌المللی را دارند که برای دانشجویان غیر ایرانی بسیار مهم است، و به دانشجویان این امکان را می‌دهند بدون نیاز به واسطه و در محیطی مستقل به اطلاعات علمی و تخصصی دست

یابند. گسترده بودن استفاده از اساتید و دوستان و شبکه‌های اجتماعی را نیز می‌توان چنین تبیین کرد که این منابع مبتنی بر تعاملات انسانی و اشتراک تجربیات بوده، و می‌توانند به کاهش اضطراب و تسهیل فرایند سازگاری فرهنگی کمک کنند. در توجیه اولویت پایین رسانه‌های سنتی مانند رادیو و تلویزیون نیز می‌توان گفت که اغلب برنامه‌های تلویزیونی و رادیویی به زبان فارسی و با محوریت مسائل عمومی تولید می‌شوند که با نیازهای تخصصی و زبانی دانشجویان بین‌المللی فاصله دارد.

بیشترین استفاده دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز مربوط به قالب اطلاعاتی مقاله مجله علمی و پس از آن به کتاب، و کمترین استفاده نیز مربوط به قالب مقاله عامه‌پسند تعلق داشت. این امر نشان‌دهنده تمرکز دانشجویان بین‌المللی بر منابع تخصصی، روزآمد، ساختارمند و معتبر در راستای اهداف تحصیلی است. همچنین، اکثریت پاسخ‌دهندگان از هر دو فرمت اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی بهره می‌جویند، ولی میزان استفاده از فرمت چاپی کمتر از فرمت الکترونیکی آن بود. در پژوهش خوشیان و شریف‌آبادی (۱۳۹۸) که در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد اسلامی شیراز انجام شده بود، منابع الکترونیکی بیشترین استفاده را در بین دانشجویان مورد مطالعه داشت. شایع بودن استفاده از منابع الکترونیکی را می‌توان با ویژگی‌های منحصربه‌فرد این منابع مانند دسترسی سریع، قابلیت جستجوی واژگانی، عدم نیاز به حضور فیزیکی و همچنین قابلیت ذخیره‌سازی و به اشتراک گذاری مرتبط دانست.

بخش قابل توجهی از شرکت‌کنندگان در پژوهش (۶۹/۵۵ درصد) به کتابخانه‌های دانشگاه مراجعه کرده بودند. این امر نشان‌دهنده اهمیت نسبی کتابخانه در فعالیتهای آموزشی یا پژوهشی دانشجویان بین‌المللی است؛ اما نکته مهم و قابل توجه، نتیجه آزمون خی دو است که نشان داد که بین مقطع تحصیلی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز و مراجعه آن‌ها به کتابخانه رابطه‌ای وجود نداشته و نسبت مراجعه دانشجویان مقاطع مختلف تقریباً مشابه بوده است. بر این اساس، به نظر می‌رسد که مراجعه به کتابخانه جزء فعالیت‌هایی است که در تمامی مقاطع تحصیلی از جایگاه مشابهی برخوردار بوده و کتابخانه برای همه مقاطع به صورت برابر در دسترس بوده است. همچنین، نتایج آزمون خی دو نیز نشان داد که بین میزان آشنایی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز با زبان فارسی و نسبت مراجعه آن‌ها به کتابخانه رابطه معناداری وجود داشت، به این معنی که افرادی که آشنایی زیادتری به فارسی داشته‌اند بیشتر به کتابخانه مراجعه کرده‌اند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که اغلب منابع و خدمات کتابخانه‌های دانشگاه تبریز به زبان فارسی است، بنابراین دانشجویانی که تسلط بیشتری بر زبان فارسی دارند، با سهولت بیشتری می‌توانند به منابع دسترسی پیدا کرده، از کارکنان کتابخانه کمک گرفته و محیط را برای خود قابل استفاده‌تر کنند. این یافته نشان‌دهنده اهمیت زبان در دسترس‌پذیری علمی و فرهنگی است؛ به عبارتی، زبان نه تنها ابزار ارتباطی بلکه عاملی مؤثر در بهره‌برداری برابر از امکانات آموزشی و پژوهشی است. یافته دیگر در خصوص فراوانی مراجعه دانشجویان بین‌المللی به کتابخانه‌های دانشگاه بیانگر آن بود که کمتر از ۲ درصد دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز هر روز به کتابخانه دانشگاه مراجعه کرده بودند و

بیشترین دفعات مراجعه آنان، به ترتیب چندین بار در طول ترم و یک یا دو بار در ماه بود. الگوی غالب مراجعه شامل «چندین بار در طول ترم» و «یکی دو بار در ماه» نشان می‌دهد باوجود حضور نسبتاً خوب کتابخانه در میان منابع کسب اطلاعات دانشجویان بین‌المللی دانشگاه، استفاده از کتابخانه محدود و دوره‌ای بوده است.

بیشترین دلیل دانشجویان بین‌المللی از مراجعه به کتابخانه‌های دانشگاه مربوط به گویه دریافت منابع اطلاعاتی برای اهداف آموزشی (درسی) بود. در میان دلایل مراجعه به کتابخانه از سوی دانشجویان بین‌المللی، کمترین میزان مربوط به گزینه‌های «استفاده از امکانات فیزیکی کتابخانه (برای مثال دسترسی به اینترنت و کار با رایانه)» و «شرکت در کارگاه‌های آموزشی کتابخانه» بود. این یافته نشان‌دهنده آن است که دانشجویان بین‌المللی بیش از هر چیز، کتابخانه را به‌عنوان مکانی برای تهیه منابع درسی، انجام تکالیف، یا آماده‌سازی برای امتحانات تلقی می‌کنند و به‌نوعی بر عملکرد آموزشی کتابخانه اتکا دارند. پایین بودن میزان استفاده از امکانات فیزیکی کتابخانه و شرکت در کارگاه‌های آموزشی کتابخانه شاید از آگاهی ناکافی دانشجویان بین‌المللی نسبت به این خدمات نشأت گرفته باشد. همچنین موانع زبانی و فرهنگی می‌تواند باعث شود شرکت در کارگاه‌ها برای دانشجویان بین‌المللی جذاب نباشد یا در این زمینه به راهنمایی بیشتری نیاز داشته باشند. تحلیل نیازهای اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی نشان داد بیشترین نیاز اطلاعاتی دانشجویان به برنامه درسی و کمترین این میزان به مطالب اقتصادی مربوط بود. نیازهای اطلاعاتی مرتبط با زندگی روزمره نیز در رده‌های میانی نیازهای اطلاعاتی این دانشجویان قرار داشت. یون و چانگ (۲۰۱۷) نیز نشان دادند نیازهای اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی شامل حوزه‌های دانشگاهی، مرتبط با سلامت و زندگی روزمره بوده است. هرتروم و هیلدگارد (۲۰۱۹) نیز دریافتند نیازهای اطلاعاتی مرتبط با تحصیل و زندگی روزمره را از نیازهای اطلاعاتی اساسی دانشجویان بین‌المللی دانمارک بوده است. ناتالی و همکاران (۲۰۱۸) بر اهمیت اطلاعات روزمره در بین دانشجویان بین‌المللی تأکید کرده‌اند. آن‌ها بیان کردند که دانشجویان بین‌المللی برای مدیریت جنبه‌هایی از زندگی خود مانند یافتن مسکن، حمل‌ونقل محلی و دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی به‌شدت به اطلاعاتی متکی هستند که به آن اطلاعات مرتبط با زندگی روزمره گفته می‌شود. در پژوهش‌های رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان ایرانی نیز، انجام تکالیف درسی (فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی) اصلی‌ترین هدف دانشجویان موردبررسی برای کسب اطلاعات موردنیازشان بوده است. از آن جمله می‌توان به پژوهش‌های ریاحی (۱۳۹۶)، امیرامینی خلف‌لو و بیات (۱۳۹۷) و معرفت و همکاران (۱۳۹۷) اشاره کرد. قرار گرفتن اطلاعات مربوط به برنامه‌های درسی و حوزه‌های دانشگاهی در صدر نیازهای اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز، می‌تواند بیانگر تمرکز دانشجویان بر اهداف آموزشی و پژوهشی و موفقیت تحصیلی باشد. هرچند که نیازهای اطلاعاتی مرتبط با زندگی روزمره در رده‌های میانی و پایین‌تر از برنامه‌های درسی قرار گرفته‌اند، اما همچنان نشان می‌دهد که دانشجویان بین‌المللی برای زندگی در محیط جدید و درک بهتر جامعه میزبان به این اطلاعات نیاز دارند.

پایین تر بودن میزان نیاز به اطلاعات اقتصادی و سیاسی و هنری ممکن است ناشی از کم اهمیت بودن این موضوعات برای دانشجویان بین المللی در بافتار زندگی دانشگاهی آنها باشد. نهایتاً یافته‌ها نشان داد ۴۷/۴۴ درصد از دانشجویان بین المللی دانشگاه تبریز در استفاده از کتابخانه‌های دانشگاه تبریز با مانع یا مشکلی مواجه شده‌اند. عمده‌ترین موانع در کتابخانه‌های دانشگاه تبریز برای دانشجویان بین المللی، به ترتیب شامل: کمبود کتاب‌های خارجی، دشوار بودن فرایند سفارش منابع اطلاعاتی مورد نیاز و به‌روز نبودن منابع اطلاعاتی و کمترین میزان موانع به ترتیب مربوط به مؤلفه برخورد نامناسب کتابداران، پارتیشن‌بندی نامناسب و وسعت نامناسب فضای سالن مطالعه، و کم بودن دانش کتابداران برای راهنمایی مناسب عنوان شده است. در پژوهش‌های قبلی مشکلاتی مانند موانع زبانی (تاجور و همکاران، ۲۰۲۴؛ بن‌سهرل و همکاران، ۲۰۲۰؛ آکانوا، ۲۰۱۵)، موانع فرهنگی (ناتالی و همکاران، ۲۰۱۸) و ناآشنایی با منابع کتابخانه‌ای، پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته و سایر ابزارهای دیجیتال ضروری برای موفقیت تحصیلی (هیوز، ۲۰۰۵؛ مهرا و بارات، ۲۰۰۷) از اصلی‌ترین چالش‌های دانشجویان بین المللی در مسیر دسترسی و درک اطلاعات معرفی شده بودند. در پژوهش‌هایی که در بین دانشجویان ایرانی صورت گرفته، موانع متفاوتی شناسایی شده‌اند: در پژوهش ریاحی (۱۳۹۶) «مشکلات تجهیزات دانشگاهی»؛ در پژوهش امیرامینی خلف‌لو و بیات (۱۳۹۷) «عدم آشنایی با زبان انگلیسی»، «کمبود منابع موجود در کتابخانه» و «حجم زیاد اطلاعات»؛ و در پژوهش خوشیان و شریف‌آبادی (۱۳۹۷) «پراکندگی اطلاعات در مکان‌های بسیار مختلف»، «گران بودن تهیه منابع اطلاعاتی» و «موجود نبودن آخرین اطلاعات» به‌عنوان منابع اطلاع‌یابی و استفاده از کتابخانه‌های دانشگاهی شناسایی شده‌اند. در پژوهش حاضر این چالش‌ها یا اصلاً مطرح نبوده و یا در رده‌های میانی موانع شناسایی شده قرار گرفتند. این تفاوت شاید به ویژگی‌های خاص جامعه دانشجویان بین المللی دانشگاه تبریز مربوط باشد (مانند نزدیکی فرهنگی). موانع شناسایی شده در این پژوهش بیشتر جنبه‌ی محتوایی داشته و کمتر جنبه‌ی فیزیکی و انسانی داشته است.

در کل می‌توان گفت رفتار اطلاعاتی دانشجویان بین المللی دانشگاه تبریز از یک رویکرد هدف‌محور، علمی، و دیجیتال‌محور برخوردار است. کتابخانه‌های دانشگاه تبریز در حد متوسط به‌عنوان یک منبع آموزشی عمومی و فراگیر در دانشگاه تبریز عمل کرده‌اند. یافته‌ها به‌وضوح نشان داد که تسلط بر زبان فارسی برای دانشجویان بین المللی نقش کلیدی در تعامل با فضای دانشگاهی دارد و می‌تواند تسهیل‌کننده یا مانعی بر سر راه بهره‌برداری از منابع آموزشی مانند کتابخانه باشد. کتابخانه‌های دانشگاهی برای دانشجویان بین المللی بیشتر کارکردی آموزشی داشتند تا اجتماعی یا خدماتی. با این حال، پایین بودن استفاده از خدمات جانبی نشان‌دهنده فرصتی برای بهبود اطلاع‌رسانی و ارتقای مشارکت این دانشجویان در فعالیت‌های مکمل آموزشی است. اولویت‌های منابع کسب اطلاعات، نیازهای اطلاعاتی و نیز موانع استفاده از کتابخانه‌های دانشگاهی در بین دانشجویان بین المللی تا حدودی با دانشجویان ایرانی متفاوت بوده، که ضرورت برنامه‌ریزی ویژه

برای رفع نیازهای اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی را آشکار می‌کند. با توجه به یافته‌های پژوهش، افزایش تعداد و تنوع منابع خارجی در کتابخانه‌های دانشگاه به‌ویژه در حوزه‌های درسی دانشجویان بین‌المللی، بهبود فرایند سفارش منابع با طراحی سیستم‌های ساده، چندزبانه و کاربرمحور، برگزاری کارگاه‌های آموزشی چندزبانه و تورهای کتابخانه‌ای برای آشنایی دانشجویان بین‌المللی با منابع و خدمات کتابخانه‌ای، ایجاد خدمات مشاوره‌ای و اطلاعاتی با رویکرد بین فرهنگی به منظور کاهش اضطراب فرهنگی و تسهیل فرایند سازگاری، و توسعه خدمات الکترونیکی قابل دسترس از خارج از کتابخانه با رابط کاربری ساده و چندزبانه برای گسترش بهره‌گیری از منابع توصیه می‌شود. پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی مواجه بود: تمرکز این پژوهش صرفاً بر دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز بوده، که امکان تعمیم‌پذیری نتایج به سایر دانشگاه‌ها یا مناطق را محدود می‌سازد. بر این اساس، بررسی رفتار اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی در دانشگاه‌های مختلف ایران برای مقایسه و تحلیل عوامل مشترک و متفاوت پیشنهاد می‌شود. همچنین نقش متغیرهای پنهان مانند رشته تحصیلی، ملیت یا مدت‌زمان اقامت در ایران که می‌توانست بر رفتار اطلاعاتی دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تأثیر بگذارد، در این پژوهش بررسی نشده است که می‌تواند موضوع پژوهش‌های آتی باشد. درنهایت، روش این پژوهش کمی و ابزار گردآوری داده‌ها فقط پرسشنامه بوده که می‌تواند مانع درک عمیق‌تر انگیزه‌ها، احساسات و تجربیات دانشجویان شود. در این راستا، انجام مطالعات کیفی با استفاده از مصاحبه‌های عمیق برای کشف تجربه‌ها، نیازها و موانع پنهان دانشجویان بین‌المللی در پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود.

۶- سپاسگزاری

از دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تبریز که در تکمیل پرسشنامه‌های این پژوهش همکاری کردند، نهایت تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

۷- منابع و مآخذ

امیر امینی خلف لو، مهناز؛ و بیات، پرویز. (۱۳۹۷). رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان علمی-کاربردی مرکز آموزش جهاد کشاورزی بوشهر و ارائه راهکارهایی در جهت ارتقاء آن. پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، ۱۰ (۴۴)، ۴۲-۵۴. <https://10.22092/jaeear.2018.114864.1417>

برقی طرقله، خدیجه؛ بهزادی، حسن؛ و صنعت‌جو، اعظم. (۱۳۹۹). ارائه خدمات کتابخانه‌ای دانشگاه فردوسی مشهد از دید دانشجویان بین‌المللی و کتلبداران آن. مطالعات کتابداری و سازمان‌دهی اطلاعات، ۳۱ (۱)، ۸-۱۷.

<http://doi.org/10.30484/nastinfo.2019.2275.1876>

خبرگزاری مهر. (۱۴۰۲). ثبت‌نام و پذیرش بیش از ۳۴۰ دانشجو بین‌المللی در دانشگاه تبریز. <http://www.mehrnews.com/news/6031661>

خوشیان، ناهید؛ و رضایی شریف‌آبادی، سعید. (۱۳۹۸). درآمدی بر رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و رویکرد آن‌ها در استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی (مطالعه موردی:

دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز). بازیابی دانش و نظام‌های معنایی، ۶(۱۸)، ۸۳-۱۰۸.
<https://doi.org/10.22054/jks.2019.39314.1214>
 ریاحی، عارف. (۱۳۹۶). بررسی رفتار اطلاعاتی و اطلاع‌یابی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی
 مانندران. *مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی* یزد، ۱۲ (۳)، ۱۹۵-۲۱۱.
<http://jmed.ssu.ac.ir/article-1-801-fa.html>
 معرفت، رحمان؛ منصوریان، یزدان؛ و زره‌ساز، محمد. (۱۳۹۷). نیازهای اطلاعاتی دانشجویان
 روانشناسی. *علوم و فنون مدیریت اطلاعات*، ۴(۱)، ۳۷-۱۹.
<https://doi.org/10.22091/stim.2018.2930.1192>

- Akanwa, E. E. (2015). International students in western developed countries: History, challenges, and prospects. *Journal of International Students*, 5(3), 271-284. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1060054.pdf> at 2025/04/12
- Binsahl, H., Chang, S., & Bosua, R. (2020). Cross-cultural digital information-seeking experiences: The case of Saudi Arabian female international students. *Journal of International Students*, 10(4), 872-891. <https://doi.org/10.32674/jis.v10i3.1573>
- Bukhari, S., Hamid, S., Ravana, S. D., & Ijab, M. T. (2018). Modelling the information-seeking behaviour of international students in their use of social media in Malaysia. *Information Research: An International Electronic Journal*, 23(4), n4. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1200062.pdf> at 2025/04/12
- Fadhli, R., Chang, S., & Mendoza, A. (2023). Navigating Digital Journeys: Uncovering MultiLayered Barriers Faced by International Students in Indonesia. *ACIS 2023 Proceedings*. 27. <https://aisel.aisnet.org/acis2023/27>
- Hafiar, H., Prastowo, A. A., Kadiyono, A. L., Amin, K., & Musa, H. G. (2022). Avoidance as an exit door for international students in dealing with information overload during the pandemic. *Educational Sciences*, 17(12), 4794-4808. <https://doi.org/10.18844/cjes.v17i12.7968>
- Hertzum, M., & Hyldegård, J. S. (2019). Information seeking abroad: an everyday-life study of international students. *Journal of Documentation*, 75(6), 1298-1316. <https://doi.org/10.1108/JD-11-2018-0183>
- Hughes, H. (2005). Actions and reactions: exploring international students' use of online information resources. *Australian Academic & Research Libraries*, 36(4), 169-179. <https://doi.org/10.1080/00048623.2005.10755308>
- Mansourian, Y. (2020). What is transcendental information? A conceptual paper. *Library and Information Science Research E-Journal (Libres)*, 30 (1), 33 – 44. <https://doi.org/10.32655/libres.2020.1.2>
- McNicholas, C., & Marcella, R. (2022). Information behaviour in high risk decision making: Study of international postgraduates. *Information Science*, 50(6), 1525-1540. <https://doi.org/10.1177/01655515221124080>
- Natalie, R., Yuan, C. W., & Wang, H. C. (2018, April). Understanding information seeking behavior among international students for adaptation. In *Proceedings of the Sixth International Symposium of Chinese CHI* (pp. 148-151). <https://doi.org/10.1145/3202667.320269>
- Rocha, E. S., & Casarin, H. D. C. S. (2023). Information seeking behavior of engineering graduate students a study based on Tom Wilson's model. *RDBCI: Revista Digital de Biblioteconomia e Ciência da Informação*, 19, e021006. <https://doi.org/10.20396/rdbci.v19i00.8663472>
- Schmidt, M. G. (2013). East Asian students in a US library: addressing expectations. *Journal of College and University Libraries*, 98, 26-33. <https://doi.org/10.20722/jcul.158>
- Silveira, M. M., & Oddone, N. (2007). Information needs and information behavior: concepts and models. *Ciência da Informação*, 36(1), 118-127. <https://doi.org/10.1590/s0100-19652007000200012>

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۸۲ |

دوره ۴، شماره ۳

پیاپی ۱۳

- Tajvar, M., Ahmadizadeh, E., Sajadi, H. S., & Shaqura, I. I. (2024). Challenges facing international students at Iranian universities: a cross-sectional survey. *BMC Medical Education*, 24(1), 210. <http://doi.org/10.1186/s12909-024-05167-x>
- Yoon, J., & Chung, E. (2017). International Students' Information Needs and Seeking Behaviours throughout the Settlement Stages. *Libri*, 67(2), 119–128. <https://doi.org/10.1515/LIBRI-2016-0048>

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۱۸۳ |

تحلیل رفتار

اطلاع یابی و نیازهای

اطلاعاتی دانشجویان

بین المللی ...